

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

• ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ •

• Баҳоси эркин нархда •

УШБУ СОНДА:

НАБИ ЖАЛОЛИДДИН:

ОТА ДУОСИНИНГ
ҚУДРАТИ

6-бет

ВУ НГАН БИН:

ОРЗУИМНИ ҲЕЧ

ҚИМГА АЙТМАЙМАН

7-бет

Гар муҳаббатнинг ҳаётда
турфа хил бозори бор.
Ошиқ аҳли лек муҳаббатга
етишмай зори бор.
Узма қўнғил гарчи ҳижрон
хор этар бир зум сени.
Гул тиконсиз бўлмагай,
ҳар бир чаманнинг хори бор.
Муз каби теккай дилинга
гар жафо этса санам,
Яшнаган водий узра
билки булутнинг қори бор.
Ошиқ аҳли ичра ўзни
доимо мардона тут,
Ишқига восил бўлур
қайда йигитнинг нори бор.
Айб эмасдир гар муҳаббат
шаънига айтсанг қўшиқ.
Бахтлидир, кимнинг муҳаббатга
сазovor ёри бор...

Абдулла ОРИПОВ

КЕЙИНГИ СОНЛАРДА:

МУҲИДДИН ТИНИБЕКОВ:

МИЖОЗ ДЕГАНИ
НИМА?

ҲАЛИМ САЙИД:

ҒАРБДА ҲАМ
ОИЛА МУҚАДДАС-
ЛАШЯПТИ

Д. Аҳмад сурати

ДОИМ БИРГА БЎЛАЙЛИК

1994 йилнинг ҳам ярми ортда қолди. Бу фурсат Ўзбекистон ҳаётида катта ўзгаришлар ясади. Ўзгаришлардан бири сўм-купоннинг истеъмолга киритилиши ва унинг синовлардан ўтиб, асосий миллий пул бирлигимиз — сўм учун шароит яратиб беришидир. Энди 1-июлдан бошлаб сўм муомалага киритилади.

Табиийки, сўмнинг ҳимматини саҳлаб, қолаверса, унинг қадрини ошириб бориш учун ҳақиқий кураш бошланади. Ҳукуматимиз олиб бораётган сиёсат — йўл худди ана шундай. Бундай иқтисодий ислохотлар Ўзбекистонда илк бора амалга оширилаётганлиги сабаб ҳар биримиз ўрганилмиз, изланилмиз, мослашишга ҳаракат қилилмиз. Зеро, «олма пиш оғзимга туш» қабилда яшаш, билан иш битмайди.

«Оила ва жамият» газетасининг мақсади барча хонадонларга ўзининг илиқ гаплари билан кириб бориш, уларга маънавий озуқа беришдир.

Фикр

«АЙН»НИ «ҒАЙН» ДЕМАНГ

Араб тилида «айн» ва «ғайн» дейиладиган икки ҳарф бор. Улар бу тилда муайян товушларни ифода-лайди. «Ғайн» — биздаги «ғ»ни билдириб келади. Лекин «айн» ҳарфи англатадиган товуш ўзбек тилида йўқ. Шунинг учун ҳам «айн» ишти-рок этган сўзлардан иборат исмлар талаффузи ва имло-сида талай чалкашликларга йўл қўйилляпти.

Тошкент шевасида «айн» билан келган аксар сўзлар «ғайн», яъни «ғ» тарзида та-лаффуз қилинади. Масалан, «Неъмат» деган исм «Ниг-мат» дейилади. «Нуъмон»ни «Нуғмон» дейишади. «Аълам»ни «Ағлам» деб та-лаффуз қилишади. «Маъ-

руф»ни «Мағруф» дейиш ҳам бор. Агар Маъруф ким-нингдир ота исми бўлса, рус-лаштириб: «Фалончи Маг-рупович» дейиш ҳам кўп учрайди.

Бу хатоларни тузатишимиз керак, ҳеч бўлмаганда, тўғ-ри ёзишга ўрганишимиз шарт.

Ҳозир айрим шахрларда рус тилининг таъсирида ўзи-мининг исмларини ҳам аж-набий кишидек бузиб талаф-фуз қилиш ҳолларига дуч келямиз. Баъзилар «Гул-чеҳра»ни «Гулч-е-ҳра», «Фа-рида»ни «Фар-и-да», «Са-лима»ни «Сал-и-ма», «Ҳами-да»ни «Хам-и-да» деб ургуни иккинчи бўғинга тушириб та-лаффуз қиладилар. Бу ўзбек

тили табиатиға тамоман зид. У айнан русча талаффуз қоидаларини тилимизга маж-буран кўчиришнинг оқибати. Чунки ўзбек тилида аксар ҳолларда, хусусан, келтирил-ган мисолларда ургу албатта сўз охиридаги бўғинга туша-ди.

Ўзбекча «в» («у»га яқин) товуши ҳам русча «в» («ф»га яқин) товуши ҳам ёзувда бир ҳарф билан ифодалангани учун баъзилар «Шавкат»ни «Шафкат», «Завқиддин»ни «Зафқиддин»га яқин талаф-фуз қиладилар.

Уз сўзларимизни қандай айтишни бошқа тил вакилла-ри оғзига қараб ўргансак, ғалати эмасми?!

Султонмурод ОЛИМ

Етти кун

ИЛОЁ, БУЮРМАСИН!

Юнусобод туманига қарашли болалар боғчаларидан бирида 3 та гилам ўғирланди. Айни пайтда қидирилаётган номаълум ўғирлар ўз болаларининг кўзларига тик боқа олармикан!

БОХАБАР БЎЛИНГ, КАСАЛЛИКИ!

24 июн мамлакатимизда юқумли ичкетар касаллигига қарши кураш кўни деб эълон қилинди. Жумҳурият Соғлиқни сақлаш вазирлигининг таъкидлашича, сўнгги пайтда бу касаллик кўпай-ган.

САВДОГАРЛАР УЧУН ЯРИМ МИЛЛИОН

Термизда вилоят савдо ходимларининг спартакиадаси уюш-тирилди. Унда 13 та савдогарлар командаси иштирок этди. Қизғин шу бўлдики, жумҳурият Болалар жамғармаси Сурхон-дарё вилоят бўлимининг раиси Ҳимойиддин Шарофиддинов ўзининг 60 ёшга тўлиши муносабати билан ана шу спартакиадага шахсий жамғармасидан ярим миллион сўм пул ажратди.

ЖУМБОҚ

Самарқанд бозорларида пул майдалашга ишқибозлар кўпай-ди. Яқинда, бозорда майиз сотган бир деҳқон акамиз 200 минг сўмни майдалатиб олди. Олдию, кўнгли тўлмай чеккароқча чиқиб, санаб кўрди. 190 минг. Тезда «майдалаб» берганин «ушлаб» пўписа қилди. Майдаловчи кечирим сўраб... шартта чўнтагидан 10 мингталикни олиб, пулга қўшди. Ҳатто, пулни бераётган чоғида яна бир санаб, эгасига топширди.

Деҳқон акамиз эса, ўзининг «пишиқ»лигига тасанно ўқиб, уйга келди. Ва пулни яна бир карра санаб кўрсаки... 180 минг экан.

ЎЗ БАҲОСИНИ БИЛМАГАН ЖОНИВОР

Ғаллаорол туманида эшакнинг нархи кескин ошиб бормоқда. Инчунун, бир жаноб ўз эшагини 6 та қўйга алиштирмади.

ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЕРЛАНДИ

МАШИНАНГНИНГ КАМЕРАСИ ЕРИЛДИМИКИН-А?!

ХАТ

ЧУМЧУҚ СУЙСА ҲАМ...

«Чумчуқ суйса ҳам, қассоб сўйсин» дейди доно халқи-миз. Бу мақолнинг маъноси-ни мен тушунтирмасам ҳам ҳамма билса керак. Ташки-лотларда кўпинча номуға-хассис одамлар ишлашади. Бунга унча қарши эмасман. Чунки ҳамма ерда ҳам мута-хассис етишавермайди. Баъ-зан кишилар бир соҳада кўп ил ишласа, ўз ишининг уста-си бўлиб кетишади. Лекин айрим касб эгалари борки, умуман ўзининг бурчи нима эканлигини билмайди. Ма-салан, бизнинг почталон. Тўғри сўз, бировга қўпол муомалада бўлмайди, бир сўз билан айтганда, яхши одам. Лекин бу киши ҳам, юқорида айтганимиздек, ўз бурчини билмайдиганлар-дан. Рўзномалар тарқатиш-да унинг ўз лугати бор. Маса-лан:

«Туркистон» — ёшлар га-зетаси, «Қашқадарё ҳақи-

қати» — вилоят газетаси, «Оила ва жамият» — 4 ва-рақли газета, «Халқ сўзи» — кўп чиқадиган газета, «Ўзе-бикстон адабиёт ва санъа-ти» — катта газета ва ҳока-зо. Мана шу савиядаги киши-дан рўзнома ва жаридларни сонма-сон талаб қилишнинг ўзи қўлғили албатта.

Бир кўни онам почтальон келганда жаҳл билан уриша кетди:

— Қандай одамсиз ўзи, инсофингиз йўқ экан! Бир ойда бир келмайсиз. Инсоф-сиз бўлсангиз ҳам эви билан-да, ҳеч бўлмаса ҳафтада бир келинг! (Ҳафтада бирга ҳам-ма рози). Нима учун обуна бўлувдик? Сизнинг уйингиз-да йўқ бўлиб кетиши учунми, деса, «Ўзингизнинг ҳам ўғил-қизларингиз чопиб юрибди-ми? Худоса шукур, бизники-лар ҳам тинч» дейди (қуло-ғи оғирроқ). Мабодо бақи-риб, рўзномаларни яхши тар-

қатмаётганини тушунтира олсангиз, манг, ўқиб туринг», деб рўзноманинг бир сонидан тўртта беради.

Мутахассис етишмаган ер-да қандай кишилар алоқа бўлими ходими бўлиши ке-рак? Аввало, виждонли, ўз бурчини (бурчининг нимали-гини билиб) садоқат билан ўтовчи. Энг асосийси, жарид ва рўзномаларнинг ашаддий муҳлиси. Қани эди почтальон ҳамма рўзномаларни ўқиб, қизиқ мақолаларни бошқа-ларга ҳам ўқишни тавсия этса. Мен юқорида мисол келтирган алоқа бўлими хо-димлари эса ҳозир шундай ҳам камайиб бораётган муш-тарийларни ҳафсаласини пир қилишдан ўзгага ярамайди.

Улуғбек ЖАББОРОВ
Чирокчи тумани,
И. Мўминов номи 56-
ўрта мактаб, 11а-синф.
Ўқувчиси.

Х. МИРЗАКАРИМОВ сурати

ТУХФА

Хурматли ёш муштарийларимиз! Сизларга «Тухфа» рукнида ёзувчи ва шоир акаларингиз ижодидан намуналар бериб боришни лозим топдик. Бугунги меҳмонимиз эса, сизларга яхши таниш бўлган шоир акангиз Абдурахмон АКБАРдир. Сиз у кишининг шеърларини ўқиб мазза қилиб дам олишингиз мумкин.

Суратда: Абдурахмон АКБАР устози Қуддус МУҲАММАДИЙ билан, 1978 йил.

СЕҲРГАР

Хўп ажойиб нарсда-да
Ростини айтсак кўзгу.
Балки сизлар билмасиз —
Каттакан сеҳргар у.
Буюмларни қўйсангиз
Ёнига қатор-қатор;
Қўпайтириб беради
Ҳаммасини икки бор.

Роман СЕФдан

ЧУМОЛИ

Тарвузга
чиқиб,
Чумоли
шартта.
Улар:
«Ер шар
намунча
катта?»

СЕВИНЧ

Ота лайлак бахтиёр,
Она лайлак бахтиёр.
Лайлакнинг қувончи ҳам

Бениҳоя — бир олам.
Эрта тонгда туғилган
Сингилга боқиб тўймас:
— Бурнингдан айланайин,
Ўзимнинг пучуққинам!

ЧИРИЛДОҚЛАР ҚЎШИГИ

Қундуз кунлар ҳар доим
Тўла турфа овозга,
Шовқин-сурон, қийқириқ,
Ҳам қўшлар чалган созга.
Қундузлари машқ қилиб
Обрў топиб бўлмас ҳеч.
Шунинг учун қўлаймиз
Туша бошлаганда кеч.
Алла маҳалга қадар
«Лапар»имиз тинмайди.
Энг муҳими, бизларга
Ҳеч ким ҳалал бермайди.
Унимизни эшитар
Қўда кезиб юрган ой.
Тўхтаб қолаёзай дер
Хатто оқайтган сой.
Дилни баҳор яйратар,
Яйратар дилни ўтлоқ.
Қулоқ солиб зерикмас
Қўшигимизга қишлоқ...

СУҲБАТЛАШИШ
ОДОБИ

Азиз болалар! Сизу-биз мансуб бўлган ўзбек халқининг тарихи узоққа бориб тақалади. Шунингдек, бу кўҳна халқнинг муомала маданияти ҳам тарихидек қадимий ва буюқдир. Аждодларимиз ўз фарзандларига ҳамisha юксак ахлоқлиликни талаб, аини пайтда талаб этиб келганлар. Шу руҳда турли одобномалар, насиҳатлар битилган китоблар ёзганлар. Қуйида сиз болажонлар учун ана шундай насиҳатлардан қисман келтиришни лозим топдик. Илло, у сизга ҳамisha асқотишини талаб қоламиз.

Суҳбатда овозни кўтармай, содда, тушунарли этиб, эшитувчилар идрок этиши учун сўзларни бўлиб-бўлиб гапириш жоиз. Беҳуда кулиш, ҳис-ҳаяжонга берилиш, суҳбатдош сўзларига эътибор бермаслик одобсизлик саналади. Суҳбатдош сўзини тугатганидан сўнггина баҳсга киришиш ё савол бериш мумкин. Суҳбат пайтида эснash, қаттиқ акса уриш ҳам ярамайди. Эснаганда оғзини қўл билан беркитиш керак.

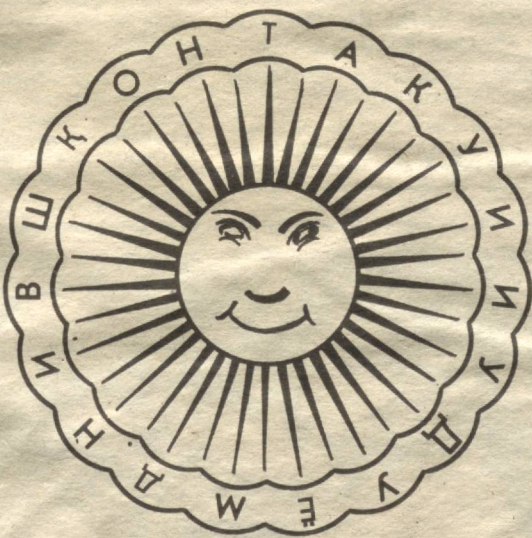
Бирор соҳада баҳс қилишдан олдин у соҳага тааллуқли бўлган ибора ва қондаларни билиш лозим. Баҳс пайтида сўзни ниҳоятда қисқа қилиш ва чўзиб юбориш ноаниқликка ва зериккишга олиб келади. Баҳсда кам ишлатиладиган сўзларни қўлламаслик керак. Баҳс қилаётган кишининг маълумоти кам бўлса, йигинларда у билан баҳс қилманг. Зеро, уни баҳсда мағлуб этиш осон бўлиб, кўпчилик олдига унинг обрўси-га путур етади.

Баҳром ОБИДЖОН сурати

ЎҚИЙ ОЛАСИЗМИ?

ЎҚИЙ ОЛАСИЗМИ?

Азиз болажонлар!
Қуёш нурлари таралиб турган айлана атрофидаги ҳарфлардан бош ҳарфни топиб, ҳар сафар маълум миқдордаги ҳарфлардан сакраш йўли билан ўқинг. Бунда таниқли шоир Ҳамид Олимжоннинг ибратли мисрасини билиб олсангиз.

Фозилжон ОРИПОВ тузган

Иншо

ЭНГ ГЎЗАЛ
ОРЗУИМ

Албатта ҳар бир инсоннинг ўз орзу-армонлари бор. Одам ўз орзулари қуршовида яшайди. Умр мазмуни орзу билан гўзал. Менинг ҳам ўзимга яраша нияту истақларим бор. Энг улғў орзуларимдан бири ота-онамга мўносиб фарзанд бўлиш. Заҳматкаш отажоним, меҳрибон онажоним менинг юрган йўлимдан қувонсалар ўзимни бахтиёр ҳис қилардим. Аммо, ота-она олдидagi қарзни узиш жуда ҳам оғир вазифадир. Шул ҳусусда, Расулulloҳ саҳобаларидан Абдуллоҳ ибн Умар: «бир ямалик одам, онасини Қазбага таовф қилдираётганини кўрдим», — дейди-лар. «У киши онаизорини опичлаб, дилда бир байтни оҳанг билан ўқирди:

Онаизорим учун бўйимни эзган теваман,

Тевага минган онам ҳорсалар ҳам мен чарчаман».

У одам Абдуллоҳга қараб, онам олдидagi ҳаққимни адо қила олдимми, дея сўраганида, Абдуллоҳ

ибн Умар: «Йўқ, у қийналишинг онанг қийналишининг биттасига ҳам баробармас», — дейдилар.

Дарҳақиқат, ота-онага маъқул бўлиш жуда оғир. Менинг шу ниятим амалга ошса, отамнинг, онамнинг нурли дуолари менга мадад берса дейман.

Яна бир орзуим мактабимни фахр билан битириб шарқшўнос бўлиш, халқлар тарихини ўрганиш, гард босган, аммо нури сўнмаган китобларнинг мағзини қақиб, ўзимга дастур қилиб олиш. Бу орзуимнинг бош сабаби араб тилига бўлган ҳавасдир. Бу мафтункор тил мени ром этган. Мен бу тилни ўрганишни бошлаганимдан ҳурсандман. Худо хоҳласа, бу ишни Шарқшўнослик олийёҳида давом эттириш ниятидаман.

Умиди МИРЗАЕРОВА.
Тошкент шаҳридаги А. НАВОЙИ
номли Нафис санъат мактаби
ўқувчиси

Исломият тарихида ёрқин из қолдириб кетган орифлар, валийлар, алломулару муслмонларнинг забардаст раҳнамолари бир талай. Улардан бири Шайх Аҳмад Форукийдир. Бу табаррук сиймо Покистон Панжобидаги Сирхунд шаҳрида ҳижрий 971 (милодий 1564) йилда миён оиласида таваллуд топганлар. (Тарихий манбаларнинг шаҳодати, миёнларнинг насл-насаби ота томонидан халифа Умар ал-Хаттобга, она томонидан эса халифа Али ибн Абу Толиб билан Хазрати биби Фотимага бориб тақалади.

Аҳмад Форукий дастлабки билимларни падари бузруквори Миён Фазл Абдулаҳаддан оладилар, сўнг олий маълумотни Сиёлқут шаҳрида поёнига етказдилар. Шундан кейин ўша даврдаги Хиндистоннинг пойтахти Аграга йўл оладилар ва шаҳаншоҳ Акбарнинг Вазири билан унинг укаси шоир Файзи Файзий ҳузурида доимий уюштирилиб туриладиган мубоҳасайи мунозараларда фаол қатнашдилар. Айни шу кезларда «Таҳлилия» асарларини ёздиладар. Тез орада бу асар Шоҳ Валийуллоҳ Деҳлавий томонидан арабчага ўгирилиб, Хиндистондагина эмас, бутун Ислоҳ оламида ҳам шухрат топади.

Ҳижрий 100, мелодий ҳиндлар орасида нақибандия тариқатининг жўшқин тарғиботчиси Хожа Боқибиллоҳ Аҳмад Форукийни ўзларига мурид қилиб оладилар. Шайх Форукий ўзларининг бутун онгли фаолиятларини шаҳаншоҳ Акбарнинг 40 йил давомида турли жаҳоний динларни бирлаштириш йўли билан

ягона дини Илоҳийни яратиш борасидаги уринишлардан кейин исломни қайта тиклашга бағишладилар. Замондошлари уқини Раббоний деб аташган, Имом Раббоний ҳижрий 1034, мелодий 1624 йилда Сирхундда оламдан ўтганлар ва ўша ерга дафн этилганлар.

Имом Раббоний ўз дикий-илмий фаолиятлари давомида исломнинг ва назарий, хусусан тасаввуф масалаларига доир ўндан ортиқ асар яратганлар. Улар орасида энг кенг шухрат топгани «Мактубот» («Мактублар») деган китобдир. Турли вақтларда турфа мамлакат кишилари (дин арбоблари, шоғирду муридлари исломнинг турли масалаларини талқин қилиш, улар хусусида баҳс юритиш мақсадида ҳамда панду насиҳатлар, савол-жавоб битилган бу китоб ўз ичига 300 дан зиёд мактубларни қамраб олади. Сайидлардан етишиб чиққан олим Абдулҳакимнинг бу китобга берган баҳоси қуйидагича: «Аллоҳнинг китобидан ва Расулulloҳнинг ҳадисларидан кейин, исломий китобларнинг энг афзали, энг фойдалиси Имоми Раббонийнинг «Мактубот» китобидир».

Тубанда ушбу китобнинг туркча нашридан айрим парчаларни эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Миён Содик РАББОНИЙ
(Содик АЛИМОВ)

ИСЛОМНИ ҚАЙТА ТИКЛАГАН ИМОМ

ИСЛОМИЯТ, ДУНЁ ВА ОХИРАТ ҲАҚИДА

(ХОЖИ МУҲАММАД
ЛОҲУРИЙГА ЕЗИЛГАН
МАКТУБДАН)

...Исломият уч қисмдир: илм, амал ва ихлос (яъни исломият билдирган нарсаларни ўрганмоқ, ўрганилганларнинг шахсан амалда қўлламоқ ва ҳар бир нарсани Аллоҳ Таоло учун қилмоқдир). Бу уччаласини ўзаро қовуштира билмаган кимса исломият билан қовушолмайди. Кимки исломият билан қовушса, Аллоҳ Таоло ундан рози бўлади. Аллоҳ Таолонинг розилигига сазовор бўлиш, унинг меҳр-марҳаматини қозониш дунё ва охиратда эришилаётган саодатларнинг энг афзали ва энг қимматлиси экани Оли Имрон сурасининг 15-оятларида билдирилади. Модомики шундай экан, исломият дунёдаги ва охиратдаги саодатларни қўлга киритадиган бир сармоядир. Исломиятдан ташқарида ахтариладиган ва орзуланган ҳеч бир эзгулик йўқдир.

Тасаввуф буюклари эришган тариқат ва ҳақиқатлар исломиятнинг ёрдамчилари ҳамда хизматчилари бўлиб, исломиятнинг учинчи қисми бўлган ихлосни қўлга киритишда асқотадди. Тариқат ва ҳақиқат томонига юз бурюқ исломиятнинг поёнига етказмоқ учундир, яъни исломиятдан бошқа бир нарсаларни қўлга киритиш учун эмасдир. Тасаввуф йўловчилари ўз йўлларида кўрганлари, тотганлари, аҳвол ва мавожида, улум ва маърифатлар туйиниладиган, исталядиган нарсалар ҳаммаси, гумон, шубҳа ва рўё сингари ўткинчи нарсалардир. Уларнинг барчаси тарбия, илгарилатиш воситасидан бўлак нарса эмас. Буларнинг ҳаммасини босиб ўтиб, Ризо мақомига борилиши лозим. Сулук ва

жазаба йўлида босиб ўтиладиган мақомлардан ният Ризо мақомидир. Зеро, тариқат ва ҳақиқат йўлларида юришдан мақсад ихлосни қўлга киритишдир...

ИСЛОМ ВА ҚАЛБ

(МУҲАММАД ЧАТРИЙГА
ЕЗИЛГАН МАКТУБДАН)

Аллоҳ Таоло ўзидан бошқа нарсалардан юз ўгиртирсин, ёлғиз ўзигагина назар солишни насиб этсин! Ишнинг тамойили қалбдир. Қалб Аллоҳ Таолодан бошқасига боғланса, демак, у йиқилгандир. Бирор ишга ярамайди. Ният тўғри ва холис бўлмагунча, ёлғиз ҳайрли ишлардан, муруватлардан ва одадга айланиб кетган ибодатларни адо этишдан ҳеч қандай фойда бўлмайди. Ҳам қалб саломат бўлмоғи, ҳам Аллоҳдан бошқа нарсага мафтун бўлмаслиги лозимдир. (яъни ҳар қандай иш унинг амр этгани, унинг ҳуш кўргани учунгина қилиниши даркор. У рози бўлмаган ҳар қандай ишдан, нарсадан қочмоқ керак. Ҳар нарса унинг учун бўлмоғи лозим). Ҳам қалб саломатлиги, ҳам баданини адо этидиган солиҳ ишлари биргаликда бўлиши лозим. Баданим солиҳ амалларни қилмасам, қалбим саломатдир (қалбим пок, сен қалбимга боқ!) дейиш ботилдир, бўшдир. Уз-ўзини алдамоқдир. Бу дунёда бадансиз руҳ бўлмаганидек, бадан ибодат қилмасе, гуноҳлардан тийилмасе, қалб покиза тоза бўлмайди. Замонимизнинг талай динсизлари, адашганлар ибодат қилмасаларда қалблари саломат экани, ҳатто кашф соҳиби эканларини сўйлаб, софидил муслмонларни алдамоқдалар. Аллоҳ Таоло суюкли Пайгамбарнинг садақаси ўлароқ, «Алайҳис салоту вассалому ваттаҳийя, барчамизни шундай фосиқлардан асрасин! Омин!

НАФСИ АММОРНИНГ ЕМОНЛИКЛАРИ ҲАҚИДА

(САЙИД ШАЙХ ФАРИДГА
ЕЗИЛГАН МАКТУБДАН)

...Қимматли ўғломим! Инсонларнинг нафси аммораси юксак мавқе олмоқ, бошга чиқмоқ дардидадир. Унинг бутун орзу-ниятга бошлиқ, калонпо бўлмоқ, ҳар кимни ўзига бўйсундирмоқдир. Шахсан ўзининг ҳеч кимсига муҳтож бўлмаслигини, бошқанинг амрига юрмаслигини истади. Нафсининг бу орзу-ниятлари илоҳ бўлмоқ, маъбуд бўлмоқ, ҳар кимнинг шахсан ўзига топинишини истамоқдир. Нафс шу қадар олчочки, ҳеч қанақа ўртоқликка рози бўлмайди, ёлғиз бир ўзи амир, ҳоким бўлмоқни, ҳар нарса ёлғиз унинг амри билангина барпо бўлмоғини истади. Ҳадиси қудсияда Аллоҳ Таоло шундай марҳамат қилади: «Нафсинга душманлик қил! Чунки нафсинг менинг душманимдир». Демак, қўллаб-қувватлаш, мол-дунё йиғишга, юксак мавқе эгаллашга, рутба олишга, ҳар кимдан устун бўлишга интилиш, ҳар кимга паст назар билан қараш сингари истакларни рўёбга чиқариш — бу Аллоҳу Таолонинг душманига ёрдам беришдан иборат фоже ва кўркинчи гуноҳ эканини теран англаб етмоқ лозим.

ОЛАМИ ХАЛҚ ВА ОЛАМИ АМР ҲАҚИДА

(ХОНИ ХОНОНГА ЕЗИЛГАН
МАКТУБДАН)

Инсонда олами халқ билан олами амр унсурлари мужассам топгани тўғрисида у Ҳаққа яқинлашади, махлуқот ичида энг қимматлиси ва афзали

ҳисобланади. Шу билан бирга айни шу хусусияти унинг Ҳақдан олислаб кетишига, тўғри йўлдан озишига, жоҳилликнинг асири бўлишига ҳам сабаб бўлиши мумкин. Ана шу мужассамлик натижасида аслида инсон кўзгуси тиниқ тортиб, Ҳаққа яқинлашади. Аллоҳу Таоло ислари сифатларининг ва ҳатто Зоти Илоҳий айрим фазилатларининг инсон шахсиятида намоён бўлиши ана шундандир. Ҳадиси қудсияда Аллоҳу Таоло марҳамат қилиб дейди: «Кўкка ҳам, Ерға ҳам сиймайман. Фақат мўмин қўлимнинг қалбига сийаман». Бу эса юқоридаги фикримизнинг ҳақиқатлиги ишорадир. Инсоннинг оламдаги зарралардан таркиб топгани ва унинг ҳар бир заррага муҳтожлиги уни Ҳақдан узоқлаштиришга сабаб бўлади. Чунки инсон ҳар нарсаси, ҳар заррага эҳтиёж сезади. Бақара сурасининг 29-оятда дарж этилишича: «У шундай зотки сиз учун Ердagi барча нарсани яратди». Ана шу эҳтиёжмандлик тўғрисида инсон ҳар нарсаси кўнгли беради. Натижада Ҳақдан узоқлашади тўғри йўлдан озади...

Кўриниб турибдики, инсон мавжудотнинг гултожи. Айни маҳалда бор махлуқот ичида энг тубан, энг яраам мавжудот ҳам шу зотдир. Чунки, Оламлар Раббисининг суюклиси бўлмиш Муҳаммад Мустафо саллоллоҳу алайҳи вассалом ҳам инсон зотида бўлганидек, оламлар Парвардигорининг душмани бўлмиш Ибн Абдуҷаҳл бин Ҳисом ҳам инсон зотидандир. Модомики, шундай экан, токи қалб барча нарсани бирдек севишдан қўтлмай туриб, бошқа нарсалардан муназзах бўлган бир борлиқни сева билмайди. Бу эса буюк ҳароблик, энг улкан тубанликдир. Бирор нарсанинг ҳаммаси қўлга кирмасе, ҳаммаси қўлдан кетиши мумкин деган қондан келиб чиқиб, мўмин-муслмон киши бу беш кўнлик умрини исломият соҳиби (яъни Пайгамбаримиздек Алайҳис салоту вассалом) — тоат ибодатда ўтказиши лозим. Негаки, охират азобларидан қўтилиш ва сўнгсиз неъматларга эришиш учун ёлғиз Яратганининг ўзигагина ибодат қилиш лозим...

АФЛОТУННИНГ ҚИЗИ КАНДАЙ БЎЛГАН?

Инсон бўлиш буюк бир санъат бўлгани каби оила юритиш ҳам нафис бир санъатдир. Аёл эса ана шу нафис санъат асарининг муаллифидир.

Табииyki турмушда турли ҳолатлар содир бўлиб туради. Шу жумладан эр-хотин бир-бирини тушунмаслик, билмаслик оқибатида келишмовчилик, ҳаёт ташвишлари. Ана шундай вазиятда аёл бир оз сабр, вазминлик билан иш юритса бу келишмовчиликлар яхшилик билан тугаши мумкин. Шошқалоқлик, тезоблик сендан мен камми қабилида ҳар нарсга тезда ҳукм чиқариш, тезда аччиқланиб-талашиб тортишиш каби ишлар ҳеч қачон ҳеч кимга обрў келтирган эмас, айниқса аёлларга. Чунки бундай масъулиятли вазифани бажаришда аёл муҳим ҳал қилувчи рол

ўйнайди.

Аёл аввало ўзининг аёллиги, оналиги билан фахрланмоғи лозим. Бу борада Куръоннинг «Аъроф» сурасида «У (оллоҳ) бир жон (одам)дан ва унинг ўзидан сукунат топиши учун жуфтини яратди» дейилади. Яъни унинг маъноси хотин сукунат, осойишталик, ором, латофат, меҳр-муҳаббат рамзидир. Буни ҳар бир аёл тўғри тушуниб етмоғи муҳим.

Маълумки, кўпчилик аёлларимиз уйда сочлари қўқиб, устлари кир, тартибсиз, наллартиш ҳолда ўтиришади. «Ха уйданманку мени ким кўрарди» қабилида иш тутушади. Лекин, эрақлар кўчада пардоз-андозни жойига қўйган, чиройли, дидли кийинган аёлларни кўриб келгандан кейин уйга келиб қарасаки, ўз хотини ҳалигида қа Албатта бундан эрақнинг

табиати хира тортади, кўнгли бузилади. Ана шундай ҳолатларни тўғдирмаслик аёлларимизни ўзига боғлиқ. Ақлли хотин доимо ораста, хушбичим, оила аҳволини яхшилаш, эрининг молини сақлаб, мумкин қадар молига мол қўшади.

Афлотуннинг қизига савол берибдилар: «Қандай а «Қандай аёлни энг яхши ва ҳаёли аёл деб аташ мумкин?» Шунда у иккиланмай ҳаёдан юзига қизиллик югурган аёлни — яхши аёл деб аташ мумкин деган экан. Модомки, шундай экан, биз аёллар — оилани нурафшон этувчи бир ёғду бўлишимиз ва бу ёғду нуридан оиланинг бошланиги оталарни ва фарзандларни баҳраманд қилишимиз ҳам қарз ҳам фарз.

Малика ИНОМОВА,
Педагогика фанлари
номзоди

Дераза

СЕМИЗ ГЎЗАЛЛАР БЕЛЛАШУВИ

Сургут шаҳрида ажойиб танлов ўтказилди. Оғирлиги 100 кг. дан ошқиб бўлган хонимлар бир жойга тўпланишиб ўзаро «куч» синашдилар. «Нефтяник» маданият саройига томошабинлар сиймағ кетди.

Семиз опахонлар рақс тушишлари, ўзлари ҳақида гапириб беришлари, кийим-кечаклар намойиш этишлари, ва ўзлари ёқтирадиган эстрада хонандасига тақлид қилиб беришлари шарт эди. Танловнинг энг ёш иштирокчиси Иринахон Следнова «Семиз гўзаллар гўзали» деган номни қўлга киритди.

ТУШУНГАН ЎҒРИ

«Каргополье» район газетасида ўғирлик содир бўлди. Тунги азамат қасаба уюшмасида йиғилган 25 минг рублнинг чангини қолдириб кетди. Эрталаб эса камбағалларнинг пулини олганини билиб қолди ва қилган ишидан ўзи уялиб кетди. Дарров пулни орқага қайтарди.

ДИРЕКТОРНИНГ СЎНГГИ «ҚУНҒИРОҒИ»

Григорийжон Челнаков Кургандаги Мехонский номли ўрта мактабининг каттаси бўлиб ишлайди. У кўринишидан жудаям тинч одам энди-ю, аммо...

Директор кутилимаганда очлик эълон қилди. Айтишларича Г. Челнаков ҳамкасбларидан норози. Токи мактабдаги ўқитувчи ва хизматчилар ўз ишларига ижобий ёндошмас эканлар, катта домла ноннинг ушғини ҳам емаслигини маълум қилди. Ахир мактаб ошхонаси ишламай ётса, ҳамма ёқ ремонт талаб бўлса, бунга чидаб бўладими?..

БАЛИҚ ЕЙИШ ИШҚИДА

25 ёшлик К. давлат қонуни ва мактабда ўқитилган «Физика»ни эсдан чиқарди. Тулалик бу аёлнинг бахтсизлигига қаранг. Бечора ўзининг уйи ёнидан оқаётган ариққа тукли симларни ташлаб, балиқ овламоқчи бўлди. Кейин эса ўлжа балиқларни деб, ўзини сувга олди. Оқибатда нариги дунёга «йўлланма» олди...

ХОРИЖ ГАЗЕТАЛАРИДАН ОЛИНДИ

ОИЛА

64 ЁШДА

Менинг ҳозирги табибу-нослик касбимни ўзига мўжассамлаштира оладиган ва ҳамма шарт-шаронти етарли кенг уйимни чиройли бекаси бўлиб қоладиган мўмина аёл — мўҳтожман. Миллатим узбек, ўзим ҳали соғлом-тетиқман «Оила-321» хатларини гизини интизорлик билан кутаман.

38 ЁШДА

Тошкентликман. Касбим — ишчи. Салимий қалбман, яшаш шаронтим, ҳамма нарсаси етарли, оилам билан ажрашганман. Худо хоҳласа ўзимга мўносиб аёлни учратсам, оила қуриб уни бахтиёр этиш умидидан «Оила-322».

Жура БОБОРАХМАТ сурати

ТАБРИКЛАЙМИЗ!

Азиз устоз
Қим Геннадий
СЕРГЕЕВИЧ!

Сизни муборак 43 ёшингиз билан чин дилдан табриклаймиз. Сизга узундан-узоқ умр, тан-сиҳатлик хотиржамлик, хонадонингизга файзу барака тилаймиз. Халқимизга хизмат қилишда, тағлим-тарбия беришда ҳеч қачон толаманг.

ШОГИРДЛАРИНГИЗ ВА
ДЎСТЛАРИНГИЗ.

Қизалоғимиз НОЗИГУЛ-ЖОН! Сени қариндошларинг, оила аъзоларинг номидан 1 ёшинг билан муборакбод этамиз. Икболнинг баланд, бахтинг бутун, умринг узун бўлсин.

Андижон вилояти.

Хурматли ва
меҳрибон она-
жонимиз Халима
ТУРСУНОВА!

Биз сизни таваллуд айёмингиз билан чин дилдан муборакбод этиб, сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик ва оилавий бахт тилаймиз. Бахтимизга доим соғ бўлинг деб фарзандларингиз УЛУҒБЕК, НЕЪМАТ, АНОРА.

Жиззах вилояти, А. Икромов
давлат хўжалиги

Дунёнинг
шодлиги йиғилса
бутун,

Дўстлар дийдоридан бўлолмас устун.

Хурматли дўстимиз НУ-РИЛЛО!

Сизни 27 июн таваллуд айёмингиз билан қўтлаймиз. Омонлик, тетиклик ҳаминча ҳамроҳ бўлсин. Умрингиз сулҳа қон-у, севига макон бўлсин.

Дўстларингиз: НАСИБА,
БАҲРИДДИН, ГАЛИЯ,
ГУЛИСТОН, ЖАББОР,
МАРҲАБОВ, НАФИСА.

Меҳрибон онажонимиз СУЙМАЛИ ва оиймиз Турдидой ИСМОИЛОВА! Биз сизларни таваллуд айёмингиз билан чин дилдан табриклаймиз. Бахтимизга доимо соғ бўлинг, деб ХУШБОҚ ва ФАРАЗАНДЛАРИНГИЗ: ШУҲРАТ, ШАВКАТ, ҒАЙРАТ, АЗАМАТ ва ШЕРЗОД-ЖОНЛАР.

Самарқанд вилояти,
Нақурт қишлоғи.

Машҳур «Болалар» эстрада гуруҳининг қўшиқчиси Тоҳир СОДИҚОВ! Мен сизни

1 июл куни 21 ёшга тўлишингиз мўносабати билан табриклайман. Умрингиз узоқ бўлсин. Бошингиз узра ҳаминча бахт юлдузи порлаб турсин. Сизнинг қўшиқчилик фаолиятингизга янгида-янги раванқ тилайман. Салимийлик Сизни асло тарк этмасин. «Болалар» гуруҳига омад доимо кулиб боқсин. Камоли эҳтиром ила: ГУЛ-ЧЕХРА.

Сурхондарё вилояти, Ангор тумани.

Азизам НАСИБАОВ! Сизни 1-июл таваллуд кунингиз ва 19-баҳорни қаршилаётганингиз билан қўтлайман. Кўнгалдаги энг латиф туйғулар, боқий умр, хуш кайфият, бахтли-саодатли бўлишингизни тилаб, Бўлажак умр айдошингиз Ғулом ПРИМ

Чироқчи тумани

Бухоро вилояти Шофиркон туманига қарашли «Мафту-

на» хусусий қичик корхонаси раҳбари Шарипов ЖАВЛОН Фрунзевиш турмуш ўртоғи ИКБОЛОЙ ва қизи МАФТУНАБОНУЛАРНИ таваллуд кунлари билан қўтлаб, яратгандан уларга осойишта умр, тан-сиҳатлик тилайди.

Қўшимчанинг нури — ўғлимиз ЖАСУРБЕК!

Сени 23 июн туғилган кунинг билан қизгин табриклаймиз. Ҳақиқатан ҳаминча қўлаб-қўлаб, айраб улғайган.

ОНАНГ ВА АДАЖОННИНГ

ИЗОХ: Сизнинг имкониятингизни чамалаб кўриб, эълон баҳосини бошқа рўзномаларга қараганда энг арзон нархда белгиланди. 1 босма белгининг баҳоси — 20 сўм. Табрик сурати билан берилса, битта суратнинг баҳоси — 5000 сўм, танишув эълони — 2000 сўм.

10 кун муҳлат ичида бериладиган шошилинч эълонлариники баравар қимматлашади.

Қаердадир ўқигандим — икки хил одам умуман ишламай юрса ҳам бўлавераркан. Бир — ота дуосини олган одам, иккинчиси — ота қарғишига учраган зот. Биринчиси ишламаса ҳам эл қатори яшаб, ўз-ўзидан барака топаверар, иккинчиси эса тирикчилик пайида минг чирангани билан қосаси оқармас экан. Бу ҳикмат менга қаттиқ таъсир қилди. Бирининг улғулигига бундан ортиқ таъриф ҳам бўлмаса керак...

Ота оиланинг посбони, хонадоннинг кўри, салобати ва баракоти. Ота бор оилада тартиб-интизом, ўзаро ҳурмат бўлади, ҳар қандай мушкуллар осон ҳал қилинади. Ота ҳар бир йигитнинг таянчи, белининг қуввати, ҳамеинининг бутлиги, билгидаги кучи. Отаси бор йигитлар қамбағал бўлсалар-да ғоз юрадилар, кўп нарсасга зорикмайдилар. Ахир халқимиз «Битта ота ўнча болани бемалол боқадди, ўнча бола битта отани боқиси мушкул» дея бежиз айтмаган. Яна ўша улғунинг тили билан айтганда «Ҳар уйда битта бақирок чолнинг бўлгани яхши».

Бир оғайним бор, отаси жуда баджаҳл, мабодо аччиғи чиқса борми, болаҳонадор қилиб сўкаверади. Аслида ҳам бизнинг ўзбек оталари донишманд ва жаҳлдор бўлишади. Ҳар не қилса ҳам буюк Шарқнинг одамларида... Оғайним отасидан ҳечам хафа бўлмайди, аразламайди. Кечқурун сўкса, эрталаб тиржайиб салом бериб, отасининг олдига кириб келаваради. Отаси ҳам кечиради, ҳатто уни яхши кўради. Ахир арзимасган иш учун отаси билан юз кўрмас бўлиб кет-

ган йигитлар озми? Менинг оғайнимга ҳавасим келади.

Одам кексайса инжиқ бўлиб қоларкан, кўпчилиكنинг эътиборини истаркан. Бир кишининг тўқсондан ўтган отаси бор, унинг ўзи ҳам неварали одам. Аммо отасининг олдига ўзини ёш болачилик пайида минг чирангани билан қосаси оқармас экан. Бу ҳикмат менга қаттиқ таъсир қилди. Бирининг улғулигига бундан ортиқ таъриф ҳам бўлмаса керак...

шимча, у киши ҳафтада бир-икки бор отасини ўзи чўмили-тираркан, соқол-мўйловларини тараб қўяркан. Баъзан эрталаб отаси билан кўришмай ишга кетиб қолса, кечқурун падари бузрукворидан роса сўкиш эшитаркан. Тағин денг келинлари ва невараларининг олдига. Лекин у хафа бўлиш ўрнига эркалиниб отасини кучоқлаб оларкан. Мундоқ ўйлаб қаралса, қап-кажа одамман, дея чолга жаҳл қилса ҳам бўлади. Лекин у — ота, унинг розилиги Оллоҳнинг розилигига тенг. Бунақа меҳр-оқибатлар ҳақида эшитганимда, кўрганимда эҳтиросдан кўз ёшларининг тутолмай қоласан киши.

Еши қирқдан ошган ўқимшли бир танишим отасини қаттиқ ранжитди. У ўзи ўқиб, ҳаётда ўрнини топиб олгач, укаларини, ўқитди, уйлаб-жойлашда ота-онасига қўмак берди. Уни ҳамма ҳурмат қиларди, эъзозларди. Аммо у ўз илдизига ўзи болта урди. Бир кун оилавий можаро орасида қилган-этганини миннат қилиб юборди. Бу отасига малол келди, у боласини бунақа гапларни

қайтиб гапирмасликка ундади. Лекин ўғил ўйламай гапиршида давом этаверди:

— Ҳа, нима, бу уйдаги нарсаларнинг кўлини мен топганман-ку ахир!

Отанинг баттар жаҳли чиқди:

— Шунақами? Ол унда, ҳамма нарсангни кўтар-да, бу уйдан чиқиб кет!

ОТА ДУОСИННИНГ ҚУДРАТИ

— Кетаманам!..

— Йўқол!.. Ҳе... — Ота ўғлини бўралатиб сўқди. Лекин ўғил ҳам битта гапдан қолш ўрнига отасини жуда ёмон сўз билан сўкиб юборди. Чолнинг кўзларига ёш тўлди-да, чўкилаб, кўлини фотиҳага очди:

— Омин, сендақа ўғлим йўқ мени, Оллоҳу акбар! Йўқол бу ердан!..

Йигит чиқиб кетди. Жаҳл билан чиқиб кетди. Бу дуонинг юқини фаҳмламай чиқиб кетди.

Орадан кунлар, ойлар ўтди. Йигит ўғилларига тўй қилганда бир неча бор орага одам қўйиб, отасининг тўйга чиқшини сўради. Ота кўнмади. Йигитнинг ўзи чиқиб, тиз чўкиб ёлворди, аммо ота қайрилиб қарамади ҳам. Йигитнинг тўйига ўзгалар бош бўлиб турди, ўз отаси бўла туриб, меҳмонларга бошқалар фотиҳа берди. Биргина сўз келтирган шунча фожеоани қаранг. Бу кунлар ичида йигит шўрлик тортган руҳий азобларни унинг ўзигина билади, албатта.

Бир кун кўчада ўша одам билан гаплашиб тургандик, йўлнинг нариги четидан ота-

си ўтиб қолди. У сўзлашдан таққа тўхтади-ю ер остидан отасига термулиб қолди, оғир-оғир кўрсинди. Кўзларига ёш тўлди. У мени бутунлай унутганди, рўпарасида турганимни сезмасди, хаёли отасида эди. У агар отаси бир бор қайрилиб қараса, югуриб унинг кучоғига отилишга тайёр эди шу лаҳзада.

дердим. Фақат кечирса бас. Ахир мен унинг пушти қама-ридан бўлганман, бунақа ёлвориларга унинг қарши-сида оғ қилмасдим. Зеро, айтмишларки: «Отанг тўнғиз бўлса, кўргон қуриб боқ», дея...

Мен бу воқеани айтиш билан кимдир оқлаб ёхуд кимдир қораламоқчи

Аммо ота бир марта ҳам қараб қўймади... Ростдан ҳам қаттиқ ранжиган экан. Лекин у ота — ўз фарзандини кечир-иши мумкин. Бунинг учун ўғли ота авфига лойиқ иш қилиши керак. Агар менинг бошимга шундай иш тушса (астафуриллох), отанинг оёғи остига ётиб олган ва кечирмагунча нола чекиб, ўрнимдан турмаган бўлардим. Агар кечирмасангиз ўрнимдан ҳам турмайман, овқат ҳам емайман ёки яхши-си, мени ўлдириб қўя қолинг,

Наби ЖАЛОЛИДДИН

Абдул Ғани ЖУМА сурати

1994 ЙИЛ — ОИЛА ЙИЛИ

Бир шоир айтган экан: «Бир аёлда бўлмаса ҳаё, қора ли-бос кияди дунё!», Икконим бўлса эди, ушбу икки мисра-ни шаҳарнинг энг гавжум ерига катта-катта ҳарфлар билан ёздириб қўярдим. Бу йил — ОИЛА йили. Оила деб номланмиш покиза сарой о-стонасига эса «ёр-ёр» сада-лари остида қадам қўйилади. Минг афсуски, «ёр-ёр» эшит-май, келинлик либосини киймай туғруқхона эшиги ҳалқасини тутатган «келин-чак»ларимиз сони анча-мун-ча.

Биринчи суҳбатдошим 38 ёшда. Олий маълумотли, тўққиз ёшли қизчаси бор.

— Тўйсиз, никоҳсиз, ота-она фотиҳасисиз, яна оиласи

— Мен боламни дуч кел-ган қаланги-қасангидан эмас, ўзим севган кишидан тўққан-ман. Фақат унинг яқинлари тўйга розилик беришмади, холос.

Обрўси, ориятини билган одамлар совчи бормай, нико-ҳу тўй қилмай, гўшангага кир-ган қизни келинликка олмас-ликларини табиий. Ҳар икки суҳбатдошим хонадониди-да ҳам бир нарсанинг гувоҳи бўлдим. Иккисининг ҳам фарзанди кўзларида қандай-дир ўкинч, маъюслик ва... менга нисбатан ҳадик зоҳир эди. Уйга келиб, узоқ ўйла-дим: «бундай ғамгин нигоҳ-ларни аввал ҳам қаердадир кўрган эдим-а? Қаерда эди?». Едимга тушди. Касбим тақо-

даги суҳбатдошларим каби) фарзанд кўрган аёллар. Бир-гина пойтахтда бундай им-тиёзга эга аёллар 2404 на-фарни (1992 йилги маълумот) ташкил этган. Улар уй олиш-да касаллик варақаси ёзди-ришда, коммунал тўловлар-да алоҳида имтиёзга эга. Тў-ғри, болада айб йўқ, лекин қонуний никоҳ билан фар-занд кўрган ОНАларнинг гуноҳи нима? Нега «ёлғиз она»да бор имтиёз ҳақиқий муслимада йўқ? Ахир, бу қо-нун ҳаром-ҳаришга йўл очиб бермаслигига ким кафил бў-ла олади?

Пойтахтдаги йирик корхо-налардан бирига қаршли ётоқхонада бўлдим. Бир юзу ўн бир аёлнинг ўттиз олти-

«ЁР—ЁР» ЭШИТМАГАН КЕЛИНЛАР

бор одам билан бир ёстиққа бош қўйган экансиз. Бун-и ўзининг қандай изохлай-сиз? — дея сўрайман.

— Тўғриси, — дейди у бийронгина, — оиласи борли-гини билмаганман. Мухаббат кўзини кўр қилганди...

Е, тавба! Нахотки, юрагиди муҳаббат номли покиза туғу-бўлган одам нафс томон юз-тутса!?

Иккинчи суҳбатдошим 31 ёшда. Олий маълумотли, 8 яшар ўғли бор. Ундан ҳам юқоридаги саволга жавоб сў-райман. Жавоб эса кескин ва қўрс тарзда бўлди:

зоси билан балоғатга етма-ганлар тарбия-меҳнат коло-ниясига, болалар уйда бўл-ганман. Нопок ота-онанинг гуноҳи боис балолиги кем-тик ўтаётган икки нафар норасидани кўргач, болалар уйининг тарбияланувчиларни эсладим.

Собиқ Иттифоқ тугатилган бўлсада ундан маънавий қиёфамизга мутлақо зид айрим қонун ва тушунчалар қолган. Масалан, «ёлғиз она»лик ҳуқуқини ҳимоялов-чи қонун. «Ёлғиз она»ларнинг деярли кўпчилиги никоҳсиз, ноқонуний равишда (юқори-

си «ёлғиз она» бўлиб, йигир-ма учтаси миллатдошлар-им — «ёр-ёр» эшитмаган келинчаклар эди. Ҳамро-ҳим — фотомухбир Даврон Аҳмад кўчага чиққач, чуқур «ҳў» тортди, «Астафурил-лох» деганди ўшанда. Уттиз олти нафар «ёлғиз...»нинг ҳар бири икки-уч нафардан болалик экан. Баъзилари биз-га арз қилиб, агар тезроқ уй берилмаса, фарзандларини «детдом»га элтиб ташлашлар-ини қайта-қайта такрорлаш-ганди. Болаларни топширмай турганликларининг боиси битта. У ҳам бўлса, нораси-

дани рўқач қилиб, уйлик бў-либ олиш. Ундан сўнг...

Яқинда ўн саккизга тўлиб-тўлмаган таниш қизни учра-тиб қолдим. Саломлашгач, мен сўрамасам-да, ўзи гапи-риб қолди:

— Куёвингизни кутиб тур-гандим.

Шу вақт «куёвим» ҳам кў-ринди. Уни ҳам яхши танир-эдим — уйланган, фарзанди бор, йигирма тўрт ёшли йигит.

Хулоса ўрнида бир гапни айтмоқчиман: «Ёр-ёр» эшит-

май келин бўлганлар нафақат ўзларига балки отасиз ўсаёт-ган фарзандлари, оқ сут берган оналарига ҳам, эл-юртнинг тўй-ҳашамида ни-ят қилиб, ош еган оталарига ҳам хиёнат қилганлар, десам муболаға бўлмас. Зеро, Бо-бур Мирзо ҳазратлари:

Яхши киши кўрмай ёмон-лик ҳаргиз.

Ҳар кимки ёмон бўлса, жазо топқусидир, — дея ҳақ гапни айтганлар.

• Дилмурод САИЙИД
Тошкент

Ву Нган Бин хоним жуда келишган аёл. Эпчил журналист. «Вьетнам Янгилликлар Агентлиги»да ишладан бери хизмат қилади. Ёр 30 да. Садоқатли умр йўлдоши, Ҳинг исмли ўғли бор

ВУ НГАН БИН:

— Ўз болалигини қандай хотирлайсиз!

— Гўдаликдаврим бошқаларникидай оддий. Сизнинг эйтиборингизга лойиқ фақат бир гап бор. 1971 йил 7 ёшлик пайтимда она шахрим Ханойга АҚШ бомбаси тушди. Кўрган даҳшатларим ҳалигача хотирамдан кетмайди. Мен «навбатдаги» бомбаларни кутиб, 20 марта ертўла (бомбадан сақланиш жойи) ичида дақиқа санаб тун ўтказгандим. Уша пайтда саноқсиз қирилган ҳамшаҳарларимга кўзим тушган, қаттиқ кўрканман...

— Кечирасиз, Бин хоним, болалик уйингизда сизга қандай муносабат билдиришарди!

— Ота-онам маълумотли одамлар бўлгани учун бошланғич таълимини барвақт олганман. Бешта фарзандимиз. Мен учинчисиман. Болалик даврида атрофимдаги инсонлар менга яхши эътибор беришган. Ака-сингилла-

таблеткаси едиришга ёки уколлар қилдиришга ҳожаат бўлгани йўқ. У яхши ўсаяпти. Харақатлари фаол. Мени тўлқинлантираётган ҳодиса шундаки, ўғлимнинг харақатлари анча эрта шаклланаётди.

— Харақат ҳақида ҳар ким ҳар хил фикрлайди. Сиз ўз характерингизни қандай баҳолаб эдингиз!

— У-ў! Нима десам экан? Мен жуда сезгир одамман. Рост гапиришни ҳуш кўраман. Аммо инсонларга тез ишонаман. Агар кишиларнинг, танишим, бегонами менинг ёрдамимга муҳтож эканликларини билсам, ўзимни четга олмайман. Булардан ташқари уйимизга келган одам-мехмонни хурсанд қилишни жуда-жуда ёқтираман.

— Биз осёликлар маълум бир жиҳатларимиз билан бир-биримизга ўхшаймиз, сизнинг феълингиз ўзбек аёллариникига ўхшаб кетаркан. Бўлмаса Ўзбекистон қаерда-ю, Вьетнам қаерда! Вьетнамликлар табиятини

супурги билан кўчага чиқиб кетармиш. Шу тўғрисида мен ҳам ўша кўни кўлимга супурги олмайман.

— Ўзига хос ривожланиш босқичига чиқиб бораётган социалистик Вьетнамда аёлларнинг ўрни қандай!

— Қишлоқ ҳўжалигимиз ва енгил саноатимизнинг 65 фоиз ишчилари аёллардан иборат. Мўҳандисларнинг 40 фоизини, техник мўтахассисларнинг 32 фоизини аёлларимиз эгаллаган. Президентимиз ўринбосарларидан бири аёл киши — Нгуён Си Бин хонимдир. Аёллар орасида уй бекалари ҳам талайгина. Уларнинг камида 4 та ёки 5 тадан фарзандлари бор.

— Билишимча, Вьетнамда оила режалаштирилган экан. Бу ҳақда сизнинг фикрингиз...

— Мамлакатимиз айни кўнларда юксак тараққиёт йўлида. Аҳоли эса тинмай ўсмоқда. Шундай бўлганда оила оналари илгаригидай ўн ёки ондан ортқ фарзанд ўстиришни эп кўрмайдилар. Бир-иккита болани бекам-у кўст, яхши едириб, яхши кийинтириб, эътибор билан тарбия қилишни ким ҳам афзал билмайди, дейсиз. Унта фарзандли оилаларнинг аҳолига бир қаранг... Улар ҳатто жужуқларига керакли даражада эътибор ҳам беролмайдилар.

— Бин хоним, сизнинг ўз муаммоларингизга келсак.

— Муаммолар... Ҳаётим давомиде энг мазмўнли ва қизиқарли ҳодисалар бу муаммоларнинг ечилишидир. Айни пайтда олдимда ечилиши лозим бўлган иккита масала турибди. Буларнинг биринчиси — мен янада кўлай шароитда яшашни учун кўпроқ пул ишлаб топишим керак. Иккинчи масала эса, инглиз тилида равон гапиришни ўрганиш ва журналистик маҳоратимни бойитишдан иборат...

— Айтинг-чи, кўн давомида бўш вақтингиз ҳам бўладими!

— Йўқ. Чунки ҳали ўғилчам мустақил эмас. Болам ўхлаган пайтлардагина бўш бўлишим мумкин. Шундай вақтларда мазали таомлар тайёрлашга улгураман, холос. Агар яна озгина вақт ортса, янги китоблар мўтолаа қиламан ёки бўлмаса ховузда бир пас сузишга ошқаман.

— Табиатни севасизми!

— Ҳа, албатта. Айниқса ёзда кўёшнинг қарақлаб ёниб қиздираётганини кўрсам ҳаётга муҳаббатим ортади. Ёзда атрофдаги одамлар кўзимга қайта тўғилгандай кўринади. Гўлзорда сайр қилишни яхши кўраман. Атиргул менинг жону дилимдир.

— Орзуларингиз...

— Мен нафақат реал ҳаётим билан, балки ўз орзуларим билан ҳам бахтлман. Менинг орзуларим бисёр. Асосийси: ўғлимни олижаноб, замонавий йигит қилиб тарбиялаш ниятидаман. Бошқа бир гўзал орзуларимни эса ҳали ҳеч кимга айтмайман.

ОРЗУИМНИ ҲЕЧ КИМГА АЙТМАЙМАН

— Чайчий, миссис Бин!
— Чавайи, сэр!
(Кулишиб вьетнамча саломлашдик.)

— Хоним мана сиз «Вьетнам Янгилликлар Агентлиги»да ишларкансиз. Хўш, унда югур-югурдан бош ҳам кўтаролмасангиз керак! Агентликдаги ишлар чарчатмайдими!

— Мен Агентлиكنинг ўзида эмасман. «Вьетнам Янгилликлар Агентлиги» қошидаги «Вьетнам Нюс»дея номланувчи кўндалик газетда мухбирман. Одамнинг ишдан чарчаши ҳеч нарса эмас, ё сизнингча...

— Майли, ўзр. Газетангиз ҳақида бирон гап айтасиз!

— «Вьетнам Нюс» инглиз тилида чиқади. У ерда менинг жондан азиз устозим жаноб С. Хўйен муҳаррирлик қиладилар. Яқин орада тиражимизни 10.000 тага кўтарамиз.

— Бин хоним, барибир аёл — аёл-да. Эрингиз сизнинг иқтимоий фаолиятингизни кўра туриб, наҳотки индамаса...

— Биринчидан, турмуш ўртоғим мени иш бошлаб қўйган пайтимда учратган. Иккинчидан, агар мен ишдан кеч қолиб, уйга тунда қайтсам ҳам...

— Тушундим. Демак, сиз эрингизга эмас, эрингиз сизга қараркан-да!

— Адашдингиз! Мен редакцияда жуда-жуда кам ҳоллардагина ушланиб қоламан холос.

— Кечирасиз, кўн тартибингизни тасвирлаб беролмайсизми!

— Кўндалик тартибим... эрталаб 6.30 да уйғонаман. Ўғилчам ва турмуш ўртоғим учун нонушта тайёрлайман. Эрим ишга жўнайди. Мен боламизни боғчага қўйиб келаман... Уйга қайтаман-да, тушлик овқатимизни олдиндан пишириб, 8.30 да ишимга қараб чопаман. 12.00 да яна уйга қайтаётиб, ўғилчамни

етаклаб келаман. Эрим ҳам бу пайтда бизни кутаётган бўлади. Бирга тушлик қиламиз. Яна тарқаламиз. Иш кўним асосан 5.00 да тугайди. Оиламиз дастурхони кечки овқат учун 8.00 да очилади. Ундан кейин эса бошқа ишларни қиламан. Тўнги 12.00 да уйкуга ётаман.

— Эрингиз сиз учун ким! У фақат «маслаҳат берувчи» кишими ёки «фармон берувчи» ҳокимми!

— Турмуш ўртоғимнинг гапи мен учун қонун. У кишини оиламиз устуни деб биламан. Мен эса бор-йўғи томман. Унинг бирон маротаба ҳам кўнглини чуқтирган эмасман. Турмуш ўртоғимга хизмат қилиш менинг бурчим. Жўмладан, боламизнинг иссиқ-совуғи ҳам бутунлай менинг гўрданимда.

— Бин хоним, янглишмасам, сиз қайнона ва қайноталарингиздан бўлакча яшайсиз. Алоҳидалик сизни қийнаб қўймайдими!

— Албатта қийналаман. Лекин мен «катталаримиз»нинг уйидан чиқиб кетишга мажбур бўлдим. Чунки улар эскича фикрлайдиган одамлар. Уларнинг ушбу «фазилат»лари ўғилчамга салбий таъсир этиши турган гап эди...

— Демак, эрингизнинг ота-оналари сизнинг ва ўғлингизнинг кўнглига тўғри келмас экан-да!

— Қайнонам ва қайнотамни менга қарши одамлар дейлмайман. Сизнинг улар ҳақида чиқарган хулосангиз мутлақо нотўғри. Мен уларни ўз туққан ота-оналаримдай яхши кўраман.

— Турмуш ўртоғингиз нима билан шўғулланади!

— У мўҳандис. Ҳар хил электр асбоблари ишлаб чиқариладиган заводда меҳнат қилади. Шанба ва яшанба кўнлари қўшимча пул топиш учун электриклик ҳам қилади.

Х. МИРЗАКАРИМОВ сурати

рим ҳар доим ёрдам беришган. Эндикда сингилларим турмушга чиқишди. Акаларим оилани. Ҳозир ҳам бир-биримизни тез-тез йўқлаб турамыз. Хўссудан энг зерур бўлган овқатлардан мўнтазам еб турдим. Шу билан бирга ҳар кўни ҳомилам учун аҳамиятли бўлган машқлар бажардим. Ҳар ҳафтанинг яшанба кўнлари яқинларим билан Эҳромга бориб, (бу менинг ҳар доимги одатим) ибодат қилдим. Ўғлим дунёга келгач, онамдан ва қайнонамдан эшитган маслаҳатларга амал қилдим. Гўдақлар тарбияси ҳақидаги замонавий ва илмий адабиётларни ўргандим. Яқинда ўғлим икки ёшга тўлади. Унга бирон марта дори

изоҳлаб бера олмасизми!

— Ўзбекистон ва Вьетнам орасидаги масофа ростдан анча узоқ. Фикрларингизга қўшиламан. Мен шахсан Ўзбекистонда бўлмаганман, аммо, унинг одамлари билан танишдим. Мана сизлар орқали «ўзбеклар кимлар!» деган саволимга жавоб топдим. Бундан гўятда бахтиёрман.

Энди вьетнамликлар феълени сизларга тушунтиришим осон. Яъни типик Вьетнам кишиси деганда — оғир меҳнат билан шўғулланувчи ҳамада меҳмоннавоз одам киёфасини кўз олдингизга келтирсангиз, шуниси қиёфя.

— Бин хоним, иримларга ишонасизми!

— Нима учундир тўлиқ ишонмайман, дегим келаяпти-ю, лекин одамлардан эшитган майда-чўйда иримларга бефарқ қарай олмайман. Мисол учун Вьетнамга янги йил кириб келган дастлабки кўн уйлар супурилмайдди. Акс ҳолда янги йил олиб келаятган барча яхшиликлар

ТҮЙХҲҲ

Шодивой мактандию, балага қолди. Одатдагидек чойхонага чиқиб, улфатларига бозорга тушиб, ҳар донеси юз сўмдан, йигирма туп шафтоли кўчати сотиб олганини, кўчатлар тез кунда ҳосилга кирса, мевасини сотиб, икки-уч йил ичида машинали бўлиб қолишини айтганида кўшниси Боқивой мийиғида кулиб қўйди...

Бу воқеанинг эртаси кун эрталаб томорқасига қараса, кўчатлардан ном-нишон қолмаган. Хайрон бўлиб турди-да, сўнг девор оша кўшниси Боқивойга овоз берди:

ди:

— Боқивой, бу бизни кўчатларни яна ўғирлаб...

Боқивой бу сафар ҳам мийиғида қулди.

— Сизникини ўғирлашаваркан-да, а! — деди писанда қилиб. — Кечаги гапингиздан кейин мен ҳам, яна йигирма туп кўчат олиб келдим... Мендан гумон қилаётган бўлмаг тагин. Ана, кириб кўринг!

Шодивой кўшнисининг ҳовлисида экилган кўчатларни белгисидан таниб

•ШАП... ШАП...

ШАФТОЛИ

— Кўшни! Ҳов, кўшни, бу кечқурун бирор нарсани сезмадингизми?

— Нимани сезишим керак эди. Шодивой ака! — деди Боқивой мўғомбирона кулиб.

— Бизни томорқага ўғри тушибдими, дейман...

— Қайдам, мен чойхонадаги гапингиздан кейин дарров бозорга тушиб, йигирма туп шафтоли кўчати обкелиб ўтказдим. Чарчаган эканманми, донг қотиб ухлаб қолибман. Ҳеч нарсани сезмадим...

Шодивой бошқа ҳеч нарса демади. Бозордан яна йигирмата кўчат обкелиб, ҳар бир кўчатга бир белги қўйиб томорқасига ўтказди. Чойхонага чиққанида яна шафтолидан гап очди.

— Шафтоли дегани тез ҳосилга кираркан, — деди тиззаларини силаб — Кўчатларнинг ҳаммаси ўзини тутиб олди. Авжим келиб ёнига яна йигирмата тупини обкелиб ўтказдим. Насиб бўлса, машина олгандан сўнг, дангиллама иморатни ҳам бошлаб юбормоқчиман...

Эртаси кун қараса, яна кўчатларни суғуриб кетишган. Бу сафар астойдил гумонсираб кўшниси томонга, овоз бер-

қолди. Лекин кўзи билан кўриб, қўли билан ушламагандан кейин бир нима дея олмади. Аламини ичига ютди...

У учинчи марта бозордан кўчат олиб чиқиб, томорқасига ўтказди. Орадан ҳафталаб ўтди; ойлар ўтди, лекин кўчада ҳам, чойхонада ҳам, на шафтолидан, на машинадан, на дангиллама иморатдан гап очди.

Бир кун чойхонада гапдан гап чиқиб, суҳбат мавзуси шафтолига бориб тақалганда, улфатлари Шодивойдан сўраб қолишди:

— Шодивой, бу шафтолилар ҳам гулга кириб қолгандир, а?

— Ҳа, — деди Шодивой кўшнисига маъноли қанаб оларкин. — Гуллаш уёқда турсин ҳосил туга бошлади. Ўғри тушмасин деб, ҳар кун эрталаб кўчатларни ўтказаман-да, кеч кирган заҳоти суғуриб олиб омборхонага қулфлаб қўяман. Шунақа қилмасам машина уёқда турсин, велосипед ҳам минолмайман чоғи...

Бу гапдан кейин чойхонада «гур-р» этиб кулги кўтарилди.

Раҳмонбек ИСЛОМОВ

Йўлимиз Девортепага тушиб қолди. Борсак, қишлоқда кимнингдир тўйи бўлаётган экан. Хонадон соҳибининг қистови билан уч-тўртта дўст-ёр биргалашиб тўйхонага чиқдик. Бизларни узоқдан келган меҳмон сифатида давранинг тўрига таклиф қилишди. Тўй авжига чиққанда ҳамроҳимиз Қурбонали тўйда хизмат қилиб юрган сабза мўйловли йигитчани имлаб қақирди. Йигитча қўлини кўксига қўйиб, пилдирганча олдимизда пайдо бўлди.

— Хуш келибсизлар! Кам-чиликлар йўқми! Чой-пой деганларидай... Ҳаммаси жойидами!

— Жойида ва тобида! — деди Қурбонали бошини тебратиб. — Укагинам, бу тўйчи кимнинг ўғли!

— Умархўжа бувани, —

деди йигитча илжайиб.

— Тўйчининг ўзини исми нима!

— Шерзодахўжа.

— Тўйболанинг исми-чи!

— Аминхўжа.

— Ўзингни исминг-чи!

— Иброҳимхўжа.

— Кимнинг ўғлисан!

— Толибхўжани.

Йигитчанинг жавобларидан ҳаммамиз завқланиб кулдик.

Орадан бироз вақт ўтгач, Қурбонали бўш чойнакни кўрсатиб, йигитчани қақирди:

— Чарчамайсизми, Иброҳимхўжа! — деди Қурбонали чойнакни узатиб. — Мана ш, чойнакхўжани олиб, битта аччиққина чойхўжа да...

— Бир томоқхўжани қўллаб олсан. Нима дедингиз Иброҳимхўжа!..

Мирбаҳодир БАДАЛОВ

Муаллиф: А. АБДУРАХМОНОВ

ХАНДАЛАР

Бозорда:

— Ўғлим, сигирингни қанчага сотасан ўзи?

— Кўз борми, қани ситир?

Ахир бу жўжа-ку, отахон!

— Э-э, шунақами, мен нарсани кўриб сигирми дебман.

зарарқунанда кўнғизлар еб битирди, бу йил — 100 гектар экдик, бу очоқлар яна еб битирди. Келаси йили, худо хоҳласа, 300 гектарга лавлагим экамиз, бира тўла бўкиб ўлсин.

Жин урсин, шу жадвалининг кимга кераги бор, поезд бари-бир кеч келади.

— Бунча бесабрси! Ахир, поездлар жадвал бўйича юрса, унда кутиш залининг кимга кераги бор?!

Қамокхонада ўтирган одамга уйдан хат келтириб беришди. Маҳбус мактубни ўқиб нуқул: «Вой худойим-ей, вой худойимей» дермиш.

— Нима уйдан ёмон хабар келди? — ажабланиб сўрабди ҳамхонаси.

— Асти сўрама! Ўғлим иккинчи синфда яна бир йил ўқийдиган бўлибди. Оиламиз учун қандай шармандалик!

Қолхоз мажлисидаги раиснинг ҳисоботида:

— Ўтган йили 50 гектар ерга лавлагим эккандик,

Назокат БОНУ тўплади

ТТД ДЕВОРИДАГИ ЭЪЛОНЛАР

ҲУШЕРХОНА БОШЛИҒИ НОМИГА

АРИЗА

Мен, Пиёнов Сотиволди Отиволдиевич, Сизга шуни маълум қиламанки, мазкур ойнинг иккинчи чорагидан ўз хоҳишимга кўра бўшатиб юборишингизни сўрайман.

Салом билан дошмий миждозингиз
Сотиволди ПИЕНОВ

«Кўз-қулоқ-бурун» тижорат кичик корхонасига қулоғини қимирлата олмайдиганларни ишга таклиф этамиз.

КОРХОНА МАЪМУРИЯТИ

Хотинжон, мен ишга кетдим. Ўйқудан уйғонганингдан кейин кўча эшигининг қалитини қидириб юрма. Эшикни қулфлаб, қалитни оёқ артдиган шолчанинг остига қўйиб кетяпман.

ЭРИНГ

Ўғлимга мос келин қидираяпман. Ўғлимнинг қўлидан ҳамма нарса келади. Отасига ўхшаб кир ювини, дазмол босини, овқат қилишни, ҳатто аёллар кийимини ҳам қўйналмасдан ювини билади.

Кўргончалик ТАМАННОХОН

Бош муҳаррир:

Абдуҳошим ИРИСБЕЙ

ТАХРИР ҲАЙЪАТИ:

Қулман ОЧИЛ, Жуманазар БЕКНАЗАР, Дадахон ЕҚУБОВ, Фарҳод РҲИЗЕВ, Муҳаббат ИБДООВА, Ҳалим САЙИЙД (бош муҳаррир ўринбосари), Ботир ЭРНАЗАР (масъул котиб)

ЖАМОАТЧИЛИК КЕНГАШИ:

Зокир УБАЙДУЛЛАЕВ, Рўзимат САФОЕВ,

Абсалом УСАНОВ, Абдумуталлиб РИЗОҚУЛОВ,

Муассис: Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармаси.

Газетамиз ҳомийси Ўзбекистон Республикаси Болалар жамғармасининг «Чинор» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси.

Тахририят келган хатларга ёзма жавоб қайтармайди. Шунингдек, фуқаролар билан таъкилотлар ўртасида воситачилик ҳам қилмайди. Газетамиздан олинган маълумотлар «Оила ва жамият»дан деб кўрсатилиши шарт.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ:

700029, Мустақиллик майдони, 1-бино.

Телефон: 39-43-95

Беруний СУЛТОНЗОДА навбатчилик қилди.

Обунг индекси — 64654

Рўйхатга олиш № 33

Буюртма № Г-976. 34584 нусхада чоп этилди.

Офсет усулида босилди. Формати А-3, ҳажми, 2 босма табоқ.